RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1876. Andra Kammaren. N:o 58.

Fredagen den 12 Maj.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 5 innevarande månad samt protokollsutdrag rörande åtskilliga andra under gårdagen fattade beslut.

§ 2.

Föredrogs Stats-Utskottets memorial N:o 81, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut angående pensioneringen af arméns befäl med vederlikar; och blef dervid den i nämnda memorial föreslagna voteringsproposition af Kammaren godkänd.

§ 3.

Föredrogs och bifölls Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 11, angående beräkningen af tull-, post-, stämpelpappers-, bränvinsbrännings- och hvitbetssockertillverkningsmedlen.

§ 4.

Angående sammanjemkning af skiljaktiga beslut i fråga om öfvergången till metersystemet.

Förekom till behandling Lag-Utskottets memorial N:o 42, med förslag till sammanjemkning af Kamrarnes skiljaktiga beslut vid behandling af Utskottets utlåtande N:o 36, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående antagande af det metriska mått- och vigtsystemet.

Utskottet hade här, för sammanjemkande af de skiljaktigheter, som förefunnes mellan Kamrarnes beträffande öfvergången från det gamla mått- och vigtsystemet till det nya fattade beslut, hemstält:

att Kamrarne ville, hvad berörda öfvergång angår, godkänna följande föreskrifter:

a) Intill dess förutnämnda Rikslikare hinna anskaffas, skola såsom Rikslikare användas, för längdmåttet den messingsstång och för vigten den kilogramvigt af platina, som på svenska statens bekostnad år 1867 anskaffades i Paris.

Angående sammanjemkning af skiljaktiga beslut i fråga om öfvergången till metersystemet. (Forts.)

b) Från början af år 1889 må inga andra mått och vigter justeras än de, som äro inrättade efter den blifvande nya stadgan om mått och vigt.

c) Hädanefter och intill början af år 1889 må det vara tillåtet att justera efter metersystemet inrättade mätstockar och mätskalor, å hvilka indelningar efter nu gällande fot och dess delar jemväl äro anbragta.

d) Innehafvare af nu gällande mått och vigter vare ej skyldig att under år 1888 låta dessa omjusteras i annat fall, än att anmärkning mot deras rigtighet förekommit.

e) Från början af år 1879 och intill början af år 1889 må hvar och en enskild kunna i handel och rörelse använda, efter eget godtfinnande, de hittills gällande eller de nya måtten och vigterna, dock så att, då antingen aflemnare eller mottagare af varor sådant fordrar, nu gällande mått och vigter skola begagnas.

f) För åren 1887 och 1888 skola de årliga markegångstaxorna äfvensom alla taxor och förordningar rörande varor och effekter samt afhandlingar mellan enskilda och statens myndigheter upptaga både gamla och nya måttet och vigten.

g) Från början af år 1881 eller tidigare, om så lämpligen ske kan, skall det nya mått- och vigtsystemet uteslutande användas vid tull- och postverken samt vid jernvägstrafiken i riket.

h) För landtmäteriförrättningar skall det nya längd- och ytmåttets tillämpning taga sin början med 1881 års ingång; dock åligge landtmätare, från nämnda tid och intill dess annorlunda varder förordnadt, att uti ego- och delningsbeskrifningar införa i särskilda kolumner jordområdenas innehåll, uttryckta icke allenast i det nya ytmåttet, utan äfven i tunnland och kappland eller, der delegarne så önska, i ref och stänger.

i) Med undantag för hvad under *h*) sagdt är, må från den 1 Januari 1889 i kronans räkenskaper och förhandlingar endast det nya mått- och vigtsystemet användas; och vid nämnda års början skall den nya stadgan jemväl i allt öfrigt träda i full verkställighet.

Efter uppläsning af detta förslag, mot hvilket reservationer afgifvits dels af Grefve *Mörner* och dels af Friherre *F. Akerhielm*, med hvilken Herr *Meijer* instämt, yttrade

Herr *Helander:* Utan att framställa något yrkande, vill jag blott, på det en felaktighet i redaktionen af nu föreliggande förslag icke måtte blifva oanmärkt, fästa uppmärksamheten derpå, att i den nu föredragna punkten *h* borde framför orden »ref» och »stänger» insättas ordet »qvadrat», så att der komme att stå »qvadratref» och »qvadratstänger» i stället för »ref» och »stänger».

Vidare anfördes icke. Utskottets hemställan bifölls.

§ 5.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets utlåtande N:o 79, angående sättet för bestridande af kostnaderna för statsrevisionerna och deraf föranledda ändringar i Riksgäldskontorets reglemente samt i instruktionen för Riksdagens revisorer af riksgäldsverket.

§ 6.

Föredrogos och biföllos Banko-Utskottets nedannämnda memorial och utlåtande:

N:o 8, rörande instruktion för nästkommande Riksdags Banko-Utskott; och

N:o 9, i fråga om ändring af den för Riksdagens revisorer af Riksbanken gällande instruktion.

§ 7.

Om upphörande af skyldigheten att upprätta och underhålla s. k. milstolpar.

Skedde föredragning af Lag-Utskottets utlåtande N:o 43, i anledning af väckt förslag om upphörande af skyldigheten att upprätta och underhålla s. k. milstolpar.

Uti en inom Första Kammaren väckt, till Lag-Utskottet remitterad motion (N:o 43) hade Herr *Carl Fredrik Wærn* hemstält, att till de af Kongl. Maj:t föreslagna bestämmelser rörande öfvergången från det nu gällande mått- och vigtsystemet till det nya, måtte fogas ett stadgande af innehåll, att från början af år 1883 det nya systemet skulle tillämpas i afseende å landsvägars uppmätning, och skyldigheten att å landsväg upprätta samt underhålla så kallade milstolpar emellertid och för framtiden upphöra; samt att, för den händelse ett sådant stadgande skulle anses ej kunna meddelas, så vida icke den i 3 § af 25 kap. Byggningabalken intagna föreskrift om milstolpars uppsättande blefve upphäfd, Riksdagen måtte för sin del besluta, att berörda § skulle upphäfvas.

Och hade Utskottet, beträffande denna motion, på anförda skäl hemstält:

att densamma icke måtte bifallas.

I anledning af hvad sålunda blifvit hemstäldt, anförde

Herr Helander: Emedan jag är af fullkomligt samma mening som motionären, hvad hans framställning i senare delen af motionen vidkommer, hvilket jag ock vid ett föregående tillfälle i denna Kammare gifvit till känna; så kan jag icke underlåta att nu, då jag har än större anledning dertill än tillförene, yttra några ord till fördel för motionärens förslag. Detta gäller, såsom jag antydt, likvisst icke motionens förra del, emedan jag, lika med Utskottet, icke kan finna annat än att, sedan metriska systemet kommit till full tillämpning, det är en gifven sak att äfven väglängden kommer att enligt detta system beräknas och således uttryckas i nya mil och tiondedelar deraf, eller kilometer. Jag förmodar att, då numera milen är indelad uti 10 delar, ingen kan annat än medgifva, att det är oegentligt att utmed allmänna vägarne finna märken för hvarje fjerdedels mil utaf väglängden. Å min sida skall jag medgifva det såsom oskadligt om dessa märken, eller så kallade milstolpar, ännu några år qvarstå; men jag anser det icke vara oskadligt om 3 § af 25 kap. Byggningabalken qvarstår, emedan enligt detta lagstadgande häradsboarne blifva skyldiga icke allenast att underhålla redan befintliga milstolpar, utan äfven att uppsätta nya utmed nyanlagda eller omlagda allmänna vägar. Att kostnader för så-

Om upphörande af skyldigheten att upprätta och underhålla s. k. milstolpar. (Forts.)

dant ändamål äro fullkomligt onödiga, hoppas jag att hvar och en inser, emedan, om ej förr, det ju är en gifven sak att milstolparne icke kunna få qvarstå sedan metersystemet kommit till full tillämpning. Möjligen anser nu en och annan att det kunde göra till fyllest att, på sätt Utskottet ock synes antaga, låta med hvarje åtgärd i motionens syfte anstå, intill dess den tiden är nära, då metersystemet uteslutande skall tillämpas; men om saken ditintills uppskjutes, så är ju i alla fall klart, att de kostnader, som nedläggas för underhåll och uppsättning af milstolpar, utvisande milens nuvarande längd och äldre fördelning, verkligen kunna kallas vara onödigt bortkastade. För öfrigt bör man väl göra klart för sig, om det verkligen kan vara önskvärdt eller tjenligt att framdeles uppsätta vägmärken, utvisande nya milens och dess fördelningars längd. Mig synes det verkligen som om det skulle vara mycket oförståndigt att anyo uppmäta alla vägar endast för utvisande af väglängden enligt metersystemet, då man, utan dylik uppmätning, kan vinna det ändamål som erfordras, att uti dagböcker vid gästgifvaregårdarne m. m., genom enkel förvandling, få längden uti nya mil uttryckt, oansedt det förhållande, att jag knappast vet huru uppmätningen skulle tillgå, då vägarne korsa hvarandra i alla rigtningar. Sistnämnda förhållande gör ock, att vägmärkena, eller milstolparne, omöjligen kunna visa rätta förhållandet annat än för vissa vägar, hvarför, om man från en väg inkommer på en annan, man icke har någon rättelse af milstolparne på denna senare, i fall man vill beräkna den tillryggalagda väglängden. Derför synes mig ock milstolparne verka mera oreda än reda, helst om man besinnar att nya vägar ofta tillkomma och andra omläggas, hvarigenom väglängden oupphörligt förändras, så att det verkligen är alldeles omöjligt att i dylika fall få milstolparne att utvisa den rätta väglängden. Icke ens om man, efter en vägomläggning, ville för en sträckning genom hela häradet eller länet rätta milstolparnes läge till öfverensstämmelse med verkliga längden, skulle det vara möjligt att annorlunda än delvis uppnå ett rigtigt resultat. När således, enligt min åsigt, det är utan ändamål och ledande till onödiga kostnader att ålägga häradsboarne underhålla eller uppsätta nya milstolpar utmed allmänna vägarne, utvisande längd och fördelning af nu gällande mil, och det är onödigt och ledande till stora och obehöfliga kostnader att uppmäta allmänna vägarne efter metersystemet och beteckna deras längd med milstolpar på behöriga afstånd, utvisande milen och dess fördelningar efter nämnda system, så anser jag att det rigtigaste vore att med möjligaste första borttaga skyldigheten för häradsboarne enligt 3 § i 25 kap. Byggningabalken, hvilken paragraf alltså synes mig icke böra längre qvarstå eller vara gällande. Härpå vill jag emellertid nu icke framställa något yrkande, emedan jag väl må medgifva, att motionens uppställning möjligen skulle kunna anses dertill icke föranleda, derest ej så skulle vara, att flere andra biträda min åsigt, utan att finna något hinder att bifalla den af mig förordade senare delen af hvad motionen innehåller. Jag vill sålunda, i afseende å mitt blifvande yrkande, rätta mig efter omständigheterna. I hvilket fall som helst har jag önskat att få min här uttalade åsigt i protokollet förvarad.

Om upphöranderätt af skyldigheten att upprätta och underhålla s. k. milstolpar. (Forts.)

Herr Sven Nilsson i Efveröd: På grund af de skäl, som den förste talaren anfört, ber jag att få göra ett bestämdt yrkande, ehuru jag anser att frågan sannolikt icke kan blifva löst vid denna riksdag, då det ej är att förvänta, att Första Kammaren nu skall komma till något annat resultat än det, hvartill Utskottet kommit. Men jag tror dock att denna Kammare bör uttala åtminstone en opinionsyttring i frågan, som för framtiden måhända kan komma att inverka på densammas lösning.

Min åsigt är nemligen densamma som den föregående talarens, att det numera icke finnes *något* skäl att bibehålla milstolparne, allra minst sedan det metriska systemet blifvit af Riksdagen antaget. De skäl som tala för en sådan åsigt äro så kraftigt framlagda af den förre talaren, att jag ej ens behöfver ytterligare anföra dem. Jag anhåller derföre att, i öfverensstämmelse med senare delen af motionärens förslag, få framställa det yrkande, att Kammaren måtte, med afslag å Utskottets hemställan, för sin del besluta, att den i 3 § 25 kap. Byggningabalken intagna föreskrift om milstolpars upprättande och underhåll skall upphäfvas.

Herr Nils Pettersson: Jag vill blott upplysa att i Lag-Utskottet var man ense om att tidpunkten för milstolparnes borttagande ännu icke var inne, emedan det ännu är så lång tid qvar, till dess det metriska systemet skall inom landet tillämpas. Detta var anledningen, hvarföre Utskottet icke ville tillstyrka bifall till motionärens hemställan. Jag tror derföre att det icke är skäl för Kammaren att göra annat än bifalla hvad Lag-Utskottet tillstyrkt.

Herr *Torpadie* instämde med Herr Nils Pettersson.

Herr Ola Månsson: Då det ännu återstår 12 eller 13 år intill dess metersystemet skall tillämpas, tror jag att under denna tid våra landsvägar komma att undergå stora förändringar till följd af vägomläggningar samt genom nya jernvägsanläggningar, hvarföre jag äfven tror att den tid, som sålunda kommer att förgå innan metersystemet skall tillämpas, ger oss alldeles tillräckligt rådrum att tänka på huru man skall göra med milstolparne.

Jag tror dessutom att Utskottet anfört fullt giltiga skäl för sitt afstyrkande, hvarföre jag tillstyrker bifall till Utskottets förslag.

Herr Bäckström: Jag tror för min del, att Utskottet borde hafva tillstyrkt motionärens förslag om milstolparnes borttagande; ty lika med den förste talaren anser jag dessa milstolpar icke vara till något gagn. Derigenom att, åtminstone i min hemort, så många nya vägar blifvit anlagda och gamla omlagda, hafva nemligen sådana olikheter i vägarnes längd nu mot förut uppstått, att de gamla milstolparne nästan kunna anses såsom vilseledande. Det är visserligen stadgadt, att i sådant fall vägarne skola ånyo uppmätas och nya milstolpar uppsättas, men detta anser jag vara en onödig kostnad, hvarföre ock, på de utaf den förste talaren nu anförda skäl, jag yrkar afslag å Utskottets hemställan och bifall till den i ämnet afgifna motion.

Herr Johan Jönsson: På de skäl Herr Sven Nilsson i Efveröd anfört, skall jag anhålla att få förena mig i hans yrkande.

Om upphörande af skyldigheten att upprätta och underhålla s. k. milstolpar. (Forts.)

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med de meningar, som derunder förekommit, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på yrkandet att, med afslag å nämnda hemställan, motionärens förslag måtte antagas, dels ock slutligen på bifall till Herr Sven Nilssons i Efveröd under öfverläggningen framstälda förslag; och förklarade Herr Talmannen sig hafva funnit den förstnämnda af dessa propositioner vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering emellertid begärdes, blef, sedan Herr Sven Nilssons yrkande antagits till kontraproposition, en så lydande omröstningsproposition nu uppsatt, justerad och anslagen:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemstält i utlåtandet N:o 43, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit Herr Sven Nilssons i Efveröd under öfverläggningen framstälda yrkande.

Omröstningen försiggick i vanlig ordning; och befans vid röstsedlarnes sammanräkning, att 63 ledamöter röstat ja, mot 82 som röstat nej; i följd hvaraf Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, för sin del beslutit, att den i 3 § 25 kap. Byggningabalken intagna föreskrift om milstolpars uppsättande och underhåll skulle upphäfvas.

§ 8.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets utlåtande N:o 44, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande stadganden angående skyldighet att deltaga i byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse.

§ 9.

Efter föredragning dernäst af Herr *Lindmarks* på Kammarens bord hvilande ansökan om ledighet från riksdagsgöromålen under 8 dagar från och med gårdagen, blef samma ansökan af Kammaren bifallen.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $^3/_4$ 11 f. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.

Lördagen den 13 Maj.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 6 i denna månad.

§ 2.

Sedan Riksdagens båda Kamrar förehaft och godkänt den i Stats-Utskottets memorial N:o 81 föreslagna voteringsproposition, så anställdes nu, jemlikt 65 § Riksdagsordningen, omröstning enligt samma voteringsproposition, hvilken var så lydande:

Den, som vill, att Riksdagen, i afseende å pensioneringen af arméns befäl med vederlikar, må dels godkänna de af Kongl. Maj:t framstälda grunder för pensionernas beräknande med den förändring, att för lön af 6,000 kronor och deröfver pensionen bestämmes till 75 procent af lönens belopp, dels ock, under förutsättning af arméns pensionskassas bibehållande med hittills stadgade åliggande för arméns pensionering, samt med vilkor att vederbörande löntagare förbindas att såsom bidrag till pensioneringen årligen erlägga 4 procent af summan af pension jemte fyllnadspension, under riksstatens nionde hufvudtitel för år 1877 anvisa å extra stat ett kreditiv å 850,000 kronor för pensionernas uppbringande till de enligt ofvannämnda grunder bestämda belopp, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående pensioneringen af arméns befäl med vederlikar, under riksstatens nionde hufvudtitel för år 1877 på extra stat anvisat under enahanda vilkor och bestämmelser, som hittills varit i afseende härå iakttagna, dels ett kreditiv å 85,500 kronor för upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering, och dels ett kreditiv å 315,000 kronor för fortfarande tillämpning af nu gällande pensionsstater af den 9 Februari 1858 och den 6 November 1860.

Sedan voteringssedlarne blifvit aflemnade samt en sedel aflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarne för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräkning, och utföll omröstningen med 64 Ja och 126 Nej.

Den omröstning öfver ofvan intagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren

samtidigt anställd, hade utfallit med ..... 83 Ja och 35 Nej,
hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens röster eller ..... 64 Ja och 126 Nej,
sammanräkningen visar ..... 147 Ja och 161 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

§ 3.

Till bordläggning anmäldes Stats-Utskottets nedannämnda memorial:

N:o 82, angående aflöningen för Justitie-ombudsmannen och de vid hans expedition anställde tjenstemän; och

N:o 84, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $^1/_2$2 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.

Lördagen den 13 Maj.

Kl. 8 e. m.

§ 1.

Anmäldes och bordlades följande från Stats-Utskottet inkomna memorial:

N:o 83, med förslag till åtskilliga stadganden i Riksgäldskontorets reglemente; och

N:o 85, angående den under innevarande riksdag verkstälda statsreglering samt med förslag till de stadganden i Riksgäldskontorets reglemente, hvilka med statsregleringen ega sammanhang.

§ 2.

Föredrogos och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelser:

N:o 39, angående reglering af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel; och

N:o 41, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel.

§ 3.

Föredrogos och godkändes Riksdagens Kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

N:o 8, angående val af Fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret;

N:o 9, angående verkställdt val af komiterade för tryckfrihetens vård;

N:o 10, angående kreditivsummorna;

N:o 11, angående eganderätt till skrift;

N:o 12, angående verkställd omröstning öfver Högsta Domstolens ledamöter;

N:o 13, angående pantsättning af jernväg, kanal eller annan dermed jemförlig anläggning;

N:o 14, om ändring i lagens stadganden rörande jäf mot domare;

N:o 15, om upphäfvande i viss mån af den s. k. indigenatsrätten;

N:o 16, om ändring i stadgandena rörande böters förvandling;

N:o 17, om vidtagande af åtgärder för utfärdande af en fullständig handelslagbok för Sverige;

N:o 18, angående måls handläggning i vissa fall af Kongl. Maj:ts Högsta Domstols afdelningar samfäldt; och

N:o 19, i fråga om Norges anslutning till den emellan Sverige och Danmark ingångna myntkonvention.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $^1/_4$9 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.

Söndagen den 14 Maj.

Kl. 7 e. m.

Herr vice Talmannen utöfvade under detta sammanträde talmansbefattningen.

§ 1.

Föredrogos och biföllos, hvart efter annat, Stats-Utskottets nedannämnda memorial:

N:o 82, angående aflöningen för Justitie-ombudsmannen och de vid hans expedition anställde tjenstemän;

N:o 84, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för Riksgäldskontoret;

N:o 83, med förslag till åtskilliga stadganden i Riksgäldskontorets reglemente; samt

N:o 85, angående den under innevarande riksdag verkstälda statsreglering samt med förslag till de stadganden i Riksgäldskontorets reglemente, hvilka med statsregleringen ega sammanhang.

§ 2.

Föredrogos och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelser:

N:o 66, rörande ändring i stadgandena om byggnad och underhåll af kyrka med hvad dertill hörer;

N:o 67, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående antagandet af det metriska mått- och vigtsystemet;

N:o 68, rörande ändring i stadgandena om utförandet af väghållningsskyldigheten på landet;

N:o 69, om upphäfvande af 3 § i 25 kap. Byggningabalken; och

N:o 70, i anledning af väckta förslag om vidtagande af lagstiftningsåtgärder till betryggande af den allmänna ordningen och personliga säkerheten.

§ 3.

Föredrogos och godkändes Riksdagens kanslis förslag:

dels till paragrafer i riksdagsbeslutet:

N:o 20, rörande ändring i grunderna för utgörandet af församlingens bidrag till folkskoleundervisningens upprätthållande;

N:o 21, om framläggande af förslag till ny ecklesiastik boställsordning; och

N:o 22, angående bankovinsten;

dels till Riksdagens underdåniga skrifvelser:

N:o 71, angående ordnandet af döfstummeundervisningen i riket;

N:o 72, angående bestämd till- och afträdestid för lärare och lärarinnor vid folkskola m. m.; och

N:o 73, rörande kostnadsersättning för medellös svensk undersåtes sjukvård i Norge.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $^1/_4$8 e. m.

In fidem

Gustaf Westdahl.

Måndagen den 15 Maj.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 8 i denna månad.

§ 2.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden, nemligen:

Stats-Utskottets memorial N:o 86, angående den nya riksstaten; och

Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 12, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevillningssummas utgörande.

§ 3.

Föredrogos och godkändes nedannämnda förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelser, nemligen:

af Bevillnings-Utskottet:

N:o 77, angående tullbevillningen;

och af Stats-Utskottet:

N:o 78, angående beviljadt anslag till statens jernvägsbyggnader samt anvisande af statsbidrag till enskilda jernvägsanläggningar;

N:o 79, angående tiden för utbetalning af det till åstadkommande af jernvägsförbindelse emellan landskapet Dalsland och Smaalenenes amt i Norge beviljade anslag;

N:o 80, angående beslutade förändringar i instruktionen för Riksdagens revisorer af riksgäldsverket;

N:o 81, angående Riksgäldskontorets upplåning under den närmare framtiden och

N:o 82, angående upprättadt nytt reglemente för Riksgäldskontoret.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $^1/_4$3 e. m.

In fidem

Gustaf Westdahl.

Tisdagen den 16 Maj.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Efter anmälan företrädde två Hans Maj:t Konungens öfverstekammarjunkare, hvilka på Hans Maj:ts höga vägnar kallade Herr Talmannen och Kammarens ledamöter att i morgon, efter bevistad gudstjenst i Storkyrkan, sig infinna å Rikssalen, der Riksdagen då komme att afslutas.

§ 2.

Justerades protokollet för den 9 innevarande Maj.

§ 3.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets memorial N:o 86, angående den nya riksstaten.

§ 4.

Föredrogs och bifölls Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 12, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevillningssummas utgörande.

§ 5.

På framställning af Herr Talmannen beslöts, att de Kammarens protokoll, som vid riksdagens slut återstode ojusterade, skulle, på sätt vid föregående riksdagar iakttagits, justeras af Stockholms stads riksdagsmän inom Kammaren äfvensom af de Kammarens ledamöter, som voro fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret; skolande om tiden för denna justering såväl bemälde ledamöter särskildt underrättas, som jemväl tillkännagifvanden införas i hufvudstadens dagliga tidningar.

§ 6.

Föredrogs och godkändes Riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

N:o 23, rörande ändring i stadgandena om byggnad och underhåll af kyrka med hvad dertill hörer;

N:o 24, angående upphäfvande af 3 § 25 kap. Byggningabalken;

N:o 25, rörande ändring i stadgandena om utgörande af väghållningsskyldigheten på landet;

N:o 26, i fråga om antagande af det metriska mått- och vigtsystemet; och

N:o 27, om vidtagande af lagstiftningsåtgärder till betryggande af den allmänna ordningen och personliga säkerheten.

§ 7.

Föredrogos och godkändes nedan nämnda förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelser, nemligen:

af *Stats-Utskottet:*

N:o 43, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel; och

N:o 84, angående beräkningen af statsverkets inkomster;

af *Bevillnings-Utskottet:*

N:o 87, angående stämpelpappersafgiften;

af *Banko-Utskottet:*

N:o 83, angående förändringar i instruktionen för Riksdagens revisorer;

och af *Riksdagens kansli:*

N:o 74, i fråga om ökad kontroll å arbetare, som utom deras hemort taga anställning i arbete;

N:o 75, om åtgärd för erhållande af årliga offentliga redogörelser rörande ränte- och kapitalförsäkringsanstalternas förvaltning m. m.; samt

N:o 76, angående förändrade stadganden i fråga om vilkor för försäljning af vin och maltdrycker.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde.

§ 9.

Ordet begärdes af

Herr Brodén, som yttrade: Å egna och jag kan säga å mina närmaste grannars i Kammaren vägnar tillåter jag mig göra en vördsam anmälan derom, att den plats, som blifvit oss här inom Kammaren anvisad, till följd af dragighet från fönstret, är både obehaglig och för helsan farlig. I sistnämnda afseende kan jag särskildt åberopa ett intyg af en för tillfället frånvarande länskamrat, Herr Ehrenborg, hvilken trott sig med säkerhet kunna härleda det onda, hvaraf han under riksdagen åtskilliga gånger lidit och ännu lider, från det skadliga inflytandet af den plats, han innehar. Jemte denna anmälan vill jag också uttrycka den vördsamma förhoppningen, att, så vidt något kan göras till afhjelpande af denna olägenhet, åtgärder derför måtte till nästa riksdag af vederbörande vidtagas.

Jag har velat yttra detta icke för att framställa något yrkande, utan endast för att få detsamma i Kammarens protokoll intaget till den kraft och verkan det kan hafva.

Herr P. N. Bergström: Med anledning af den föregående talarens anförande, får jag, såsom en af de komiterade för vården af Kammarens ekonomiska angelägenheter, nämna, att jag äfven från andra

håll hört dylika klagomål; men att, som riksgäldsfullmäktige blifvit om förhållandet underrättade, jag hoppas, att både den värde talaren sjelf och öfrige af Kammarens ledamöter, hvilka hafva sin plats vid fönster, skola komma att vid nästa riksdag befinna sig utmärkt väl.

Vidare anfördes icke.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 1/4 3 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.

Tisdagen den 16 Maj.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Föredrogos och godkändes Riksdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

N:o 28, angående förändring i vilkoren för tillverkning af bränvin;
N:o 29, angående postväsendet rörande frågor;
N:o 30, angående beskattning af hvitbetssockertillverkningen;
N:o 31, om ändring i sjölagen;
N:o 32, i fråga om tullbevillningen;
N:o 33, angående allmänna bevillningen;
N:o 34, angående statsregleringen;
N:o 35, angående statsregleringen;
N:o 36, angående anslag till statens jernvägsbyggnader;
N:o 37, angående aflåtna underdåniga skrifvelser i frågor rörande rikets allmänna hushållning m. m.;
N:o 38, angående ändringar i gällande författning angående stämpelpappersafgiften;
N:o 39, angående anvisande af medel för utförande af åtskilliga nybyggnader och andra arbeten vid statens jernvägar m. m.;
N:o 40, angående anvisande af statsbidrag till enskilda jernvägsanläggningar;
N:o 41, angående rotering af de s. k. frisocknarne i Örebro län;
N:o 42, angående statsregleringen; och
N:o 43, angående statsregleringen.

§ 2.

Föredrogos och godkändes nedannämnda förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelser, nemligen:

af *Stats-Utskottet:*

N:o 85, med ny riksstat;

af *Bevillnings-Utskottet:*

N:o 88, angående allmänna bevillningen; samt

af *Riksdagens kansli:*

N:o 86, med anhållan om tillägg till byggnadsstadgan för rikets städer den 8 Maj 1874.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $^1/_4$8 e. m.

In fidem

Gustaf Westdahl.

Onsdagen den 17 Maj.

Kl. $^1/_2$11 f. m.

Samlades Kammarens ledamöter och afgingo till Storkyrkan, för att afhöra riksdagspredikan. Efter gudstjenstens slut begåfvo sig Kamrarnes ledamöter till Rikssalen, hvarest, sedan Kamrarnes underdåniga välönskningar blifvit inför konungatronen af Herrar Talmän framförda och riksdagsbeslutet uppläst af Chefen för Kongl. Civildepartementet, Hans Excellens Herr Statsministern, å Hans Maj:t Konungens höga vägnar, förklarade Riksdagen vara afslutad.

Sedan derefter Herr Talmannen och Kammarens ledamöter återkommit till Kammarens samlingsrum, begärdes ordet af

Herr vice Talmannen Wijk, som yttrade: Jag tager mig härmed friheten föreslå, att, på sätt öfligt varit, Kammaren ville besluta, att de ord, hvarmed Herr Talmannen nyss inför tronen framförde Kammarens välönskningar, måtte, under förutsättning af Herr Talmannens medgifvande, i Kammarens protokoll införas.

Med bifall till detta förslag, beslöt Kammaren, att Herr Talmannens ifrågavarande yttrande skulle här införas, så lydande:

Andra Kammaren anhåller med undersåtlig vördnad och tillgifvenhet att få vid tronen nedlägga uttryck af dess välönskan för Konung och Konungahus.

Herr Talmannen tog nu afsked af Kammarens ledamöter i följande ordalag:

Mina Herrar af Andra Kammaren!

Då vi nu för denna gång afslutat vårt gemensamma arbete i fosterlandets tjenst, anhåller jag att till eder få frambära min vördnadsfulla, min hjertliga tacksamhet för den välvilja och det förtroende, hvarmed ni, mine herrar, understödt mitt bemödande att oveldigt leda edra öfverläggningar.

Minnet af den tid jag haft äran föra talmansklubban i Andra Kammaren blir för mig oförgätligt. Tillåten mig, mine herrar, att dermed oskiljaktigt förena förhoppningen att städse få vara innesluten i eder vänskap.

Härpå svarade Grefve Sparre: Herr Grefve! Då Konungen åt eder uppdrog att intaga den plats, som ni, efter att med heder hafva fylt densamma, nu lemnat, kände han utan tvifvel, att han dermed gick Kammarens önskningar till mötes. Med edert manliga, öppna och förtroendeväckande väsen välbekant, har Kammaren derjemte mottagit prof på edert tålamod, eder oveld, eder ojäfviga och ojäfvade förmåga att leda dess öfverläggningar, och hembär jag derföre vördsamt till eder Kammarens odelade erkänsla.

Herr Talmannen och Kammarens ledamöter utbytte derefter ömsesidiga afskedshelsningar och åtskildes.

In fidem
Gustaf Westdahl.

Lördagen den 27 Maj.

S. D. För att justera de protokoll, hvilka, då sistlidne riksdag afslutades, återstodo ojusterade, hade, jemlikt Kammarens vid sammanträdet den 16 innevarande månad derom fattade beslut, Stockholms stads riksdagsmän inom Kammaren äfvensom de bland Kammarens ledamöter, hvilka tillika äro fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret, blifvit anmodade att denna dag klockan 2 e. m. sammanträda i Kammarens kanslirum; hvarjemte till underrättelse för dem bland Kammarens öfrige ledamöter, som tillfälligtvis uppehölle sig i hufvudstaden och önskade öfvervara justeringen, tillkännagifvanden om detta sammanträde blifvit i hufvudstadens dagliga tidningar införda; och hade för nu angifna ändamål tillstädeskommit:

Herr Sjöberg,
» Stråle,
» Peyron,
» P. N. Bergström,
» Hagerman,
» Liss Olof Larsson,
» Hæggström,

i hvilkas närvaro nu upplästes och godkändes protokollen för den 10—17 Maj, hvarefter sammankomsten upplöstes.

In fidem
Gustaf Westdahl.

Stockholm, *K. L. Beckman*, 1876.